

Alþýðusamband Íslands

Samráðsgátt stjórnvalda
Félags- og húsnæðismálaráðuneytið
Skúlagötu 4
101 Reykjavík

Reykjavík, 24. október 2025
Tilvísun: M202510-0439

Efni: Umsögn Alþýðusambands Íslands um drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögum um almannatryggingar og lögum um heilbrigðisþjónustu (hækkun almenns frítekjumarks ellilífeyris, aldursviðbót og vinnsla persónuupplýsinga). Mál nr. S-208/2025 í samráðsgátt.

- Að leggja af stjórn Tryggingastofnunar er óráðlegt að mati ASÍ, betur færi á því að skilgreina hlutverk stjórnar frekar og rýna hvernig skipað.
- Æskilegt væri í kjölfar greiningar að rýna heildstætt hvernig bæta megi kjör þeirra sem eiga takmörkuð réttindi í lífeyrissjóðum þegar komið er ellilífeyrisaldri, hætt er við því að framlenging aldursuppbótar inná tímabil ellilífeyris búi til nýja mismunun.
- Hækkun almenns frítekjumarks ellilífeyris er ekki markviss leið til að uppræta fátækt og lyfta greiðslum til tekjulægri ellilífeyrisþega. Þeir 5,6 milljarðar króna sem hækkun frítekjumarks er metin uppá 5,6 ma. renna ekki tekjulægstu hópans.

Félags- og húsnæðismálaráðuneytið birti í samráðsgátt drög að frumvarpi um hækkun almenns frítekjumarks ellilífeyris almannatrygging, aldursuppbót og vinnsla persónuupplýsinga. Atriði frumvarpsins hafa áður komið til umsagnar hjá ASÍ bæði gegnum samráð ráðuneytis og frá Alþingi. Í drögum að frumvarpi er ekkert komið inná sjónarmið umsagnaraðila, eða tillit var tekið til þeirra, hvorki frá því þegar atriði í frumvarpsdrögum voru áður til umsagnar í ráðuneyti né umsögnum síðan atriði í frumvarpsdrögum til umræðu og í meðferð hjá Alþingi síðastliðið vor.

Í frumvarpinu sem er til samráðs er tillaga um að leggja niður stjórn Tryggingastofnunar. ASÍ tekur undir að megi skýra stöðu og hlutverk stjórnar ásamt því hvernig hún er skipuð. Í stofnun með eins mikilvægt hlutverk við að tryggja framfærslu landsmanna er aðhald af því að almenningur eigi málsvara. Almannahagsmunastökin ASÍ telja það samræmast hlutverki sambandsins og eru fús að skipa hluta stjórnar. Komið hefur verið inná að hagræðing hlytist af því að leggja niður stjórn. ASÍ gerir ekki athugasemd við að fella stjórnarlaun niður. Alþýðusamband Íslands styður ekki tillögu um að leggja niður stjórn Tryggingastofnunar.

Alþýðusambandið styður afdráttarlaust stefnu hins opinbera um að uppræta fátækt og lyfta greiðslum almannatrygginga til tekjulægri lífeyrisþega. Í samráðsferli síðastliðið vor birti félags- og vinnumarkaðsráðuneytið áform og drög að frumvarpi um að aldursviðbót örorkutrygginga framlengist inná tímabil ellilífeyris sem Alþýðusambandið fjallaði um í umsögnum þá og eins þegar frumvarp þar að lútandi voru lögð fyrir Alþingi. Sjónarmið ASÍ sem komu fram í fyrri umsögnum eiga eins við um frumvarpið sem er til umsagnar og eru því endurtekin í þessari umsögn.

Ákjósanlegt væri að kortleggja stöðu og umfang þeirra sem eiga takmörkuð réttindi gegnum vinnumarkaðspátttöku þegar komið er að töku ellilífeyris. Aldurviðbót greiðist þeim sem gjarnan eiga takmörkuð réttindi í lífeyrissjóðum. Fleiri hópar eiga takmörkuð réttindi í lífeyrissjóðum þegar að töku ellilífeyris kemur en þau sem hafa fengið aldursuppbót. Æskilegt væri að fram færi heildstæð greining á þeim hópum svo ekki sé

Alþýðusamband Íslands

gert upp á milli hópa þegar kemur að töku ellilífeyris.

ASÍ tekur undir markmið um að grípa til aðgerða til að uppræta fátækt og lyfta greiðslum almannatrygginga til tekjulægri ellilífeyrisþega en telur að sú leið sem kynnt er í áformunum með hækkun á almennu frítekjumarki ellilífeyris sé ekki markviss leið að því marki. Hækkun frítekjumarks bætir ekki sérstaklega hag tekjulágra ellilífeyrisþega þar sem hækkað frítekjumark nær til allra ellilífeyrisþega tryggingastofnunar með aðrar tekjur. Auk þess skilar hækkun frítekjumarks engu til tekjulægsta hópsins, þeirra sem eingöngu hafa tekjur gegnum lífeyri Tryggingastofnunar. Fram kemur í frumvarpsdrögum að mat á kostnaði við hækkun frítekjumarks er áætlaður 5,6 ma. kr. Sú aukning útgjalda ríkissjóðs rennur ekki til hópsins sem hefur engar aðrar tekjur en ellilífeyri almannatrygginga, tekjulægsta hópsins. Árangursríkari leið væri hækkun ellilífeyris samhliða breytingum á samspili ellilífeyris almannatrygginga og annarra tekna. ASÍ telur hækkun almenns frítekjumarks ekki markvissa leið í að uppræta fátækt og lyfta tekjum tekjulægri lífeyrisþega.

Alþýðusamband Íslands er reiðubúið að leggja sitt af mörkum í kortlagningu hópa sem eiga takmörkuð réttindi þegar kemur að ellilífeyrisaldir og eins því að vinna að framgangi markmiða og stefnuyfirlýsingar ríkisstjórnarinnar um að útrýma fátækt. Hætt er við að mismunað verði milli hópa við það að aldursviðbót framlengist inná tímabil lífeyris gagnvart öðrum hópum sem af ýmsum ástæðum geta átt takmörkuð réttindi í lífeyrissjóðum þegar komið er að lífeyristökualdri.

Virðingarfyllst,
f.h. ASÍ

Þórir Gunnarsson
Hagfræðingur